სარჩევი

საქართველოს სტარტაპ ეკოსისტემის ფორმირება და მიმდინარე მდგომარეობა.....3
სტარტაპების მხარდაჭერის მექანიზმები და დაფინანსების წყაროები.....6

საქართველოს სტარტაპ ეკოსისტემის ფორმირება და მიმდინარე მდგომარეობა

საქართველოში ცოდნაზე, ინოვაციებსა და ადამიანურ კაპიტალზე დაფუძნებული ეკონომიკის განვითარება ბოლო ათწლეულის ერთ-ერთ მთავარ სტრატეგიულ მიზნად იქცა, სადაც სტარტაპ ეკოსისტემის გაძლიერება ცენტრალურ როლს ასრულებს (კასრაძე 2025, 4). ქვეყნისთვის, რომელსაც შეზღუდული ბუნებრივი რესურსები გააჩნია, ტექნოლოგიური და ინოვაციური მეწარმეობის წახალისება ეკონომიკური ზრდისა და გლობალურ ბაზარზე კონკურენტუნარიანობის ამაღლების არსებით ბერკეტს წარმოადგენს. თუმცა, დღევანდელი, მზარდი ეკოსისტემის ჩამოყალიბება სწორხაზოვანი პროცესი არ ყოფილა და მან განვითარების რამდენიმე, ერთმანეთისგან მკვეთრად განსხვავებული ეტაპი განვლო. მისი ფორმირების ისტორია ნათლად აჩვენებს, თუ როგორ გარდაიქმნა საწყის ეტაპზე არსებული ფრაგმენტული და ძირითადად უცხოურ ინიციატივებზე დამოკიდებული გარემო უფრო სისტემურ და მრავალფეროვან ეკოსისტემად, სადაც სახელმწიფო და კერძო სექტორის როლი თანდათან იზრდება.

საქართველოში ვენჩურული კაპიტალის ბაზრისა და, შესაბამისად, სტარტაპ კულტურის პირველი ჩანასახები 1994-1998 წლებში გაჩნდა, თუმცა ეს პროცესი ადგილობრივი ბაზრის მოთხოვნებზე ბუნებრივი პასუხი კი არ იყო, არამედ უფრო პოლიტიკურ-ადმინისტრაციული გადაწყვეტილების შედეგს წარმოადგენდა (ხვედელიანი 2017, 103). ამ პერიოდში უცხოელი ინვესტორები, მათ შორის ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი (EBRD), საცდელ ინვესტიციებს ახორციელებდნენ, მაგრამ მათი ინტერესის სფეროს ტიპური, ადრეულ ეტაპზე მყოფი სტარტაპები იშვიათად წარმოადგენდა. ძირითადი აქცენტი კეთდებოდა უკვე პრივატიზებულ საშუალო და მსხვილ საწარმოებზე (ჩუთლაშვილი 2023, 69-70). ვითარებას ართულებდა ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური და ეკონომიკური არასტაბილურობა, მეწარმეებში ვენჩურული დაფინანსების შესახებ ცოდნის სიმწირე და განუვითარებელი ინფრასტრუქტურა, რაც საგრძნობლად აფერხებდა ეროვნული კაპიტალის ჩართულობას (ხვედელიანი 2017, 103). შედეგად, 1994-2008 წლების განმავლობაში ქვეყანაში სულ რამდენიმე, დაახლოებით 4 ვენჩურული ფონდი ფუნქციონირებდა, რომელთა მიერ

განხორციელებული ინვესტიციების ჯამური მოცულობა 3,5 მილიონ აშშ დოლარს არ აღემატებოდა (ხვედელიანი 2017, 110).

სტარტაპ ეკოსისტემის განვითარების თვისებრივად ახალი ეტაპი 2014 წლიდან იწყება, როდესაც საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო (GITA) დაფუძნდა (ხვედელიანი 2017, 103; კასრაძე 2025, 9). ამ მომენტიდან სახელმწიფომ ეკოსისტემის ფორმირების პროცესში კოორდინატორისა და ხელშემწყობის როლი იტვირთა, რაც ფრაგმენტული ინიციატივებიდან ერთიან სახელმწიფო პოლიტიკაზე გადასვლას ნიშნავდა. სააგენტოს შექმნის მიზანი ინოვაციური ეკოსისტემის ჩამოყალიბება, ცოდნისა და კვლევის შედეგების კომერციალიზაციის ხელშეწყობა და ინოვაციური მეწარმეობისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის შექმნა იყო (ხვედელიანი 2017, 104). ამ სტრატეგიის ნაწილი იყო 2016 წელს დამტკიცებული „მცირე და საშუალო მეწარმეობის განვითარების 2016-2020 წლების სტრატეგიაც“, რომელიც, სხვა მიზნებთან ერთად, ითვალისწინებდა ინოვაციების, კვლევისა და განვითარების ხელშეწყობას, ტექნოპარკების გახსნასა და გამომგონებლებისთვის საკუთარი იდეების კომერციალიზაციაში დახმარებას (ჩუთლაშვილი 2023, 71-72). ამგვარად, სწორედ ამ პერიოდიდან დაიწყო იმ ინსტიტუციური და ინფრასტრუქტურული საფუძვლის ჩაყრა, რომელზეც დღევანდელი ეკოსისტემა დგას.

დღესდღეობით საქართველოს სტარტაპ ეკოსისტემა გაცილებით მასშტაბური და აქტიურია, ვიდრე ათი წლის წინ იყო, რასაც რაოდენობრივი მაჩვენებლებიც ადასტურებს. 2025 წლის მონაცემებით, ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტოს პორტფელში უკვე 420-ზე მეტი დაფინანსებული პროექტი ირიცხება, ხოლო სააგენტოს 9 ტექნოპარკის სერვისებითა და პროგრამებით 17,000-ზე მეტმა ადამიანმა ისარგებლა (კასრაძე 2025, 6). ფინანსური მხარდაჭერის მასშტაბებიც საგრძნობლად გაიზარდა. მაგალითად, მხოლოდ თანადაფინანსების საგრანტო პროგრამის ფარგლებში 2018-2025 წლებში 274-მა პროექტმა ჯამურად 34 მილიონი ლარის დაფინანსება მოიპოვა (კასრაძე 2025, 45). ეს რიცხვები მკვეთრად განსხვავდება ადრეულ ეტაპზე არსებული ვითარებისგან, როცა თითქმის 15-წლიან პერიოდში სულ 3,5 მილიონი დოლარის ინვესტიცია განხორციელდა (ხვედელიანი 2017, 110). უფრო მეტიც, დაფინანსებული კომპანიების 57% უკვე შემოსავალს

იღებს, მათ მიერ 2018-2025 წლებში მიღებული ჯამური შემოსავალი 189 მილიონ ლარს აღწევს და შექმნილია 3,100-მდე სამუშაო ადგილი, რაც ეკოსისტემის ეკონომიკურ გავლენაზე მიუთითებს (კასრაძე 2025, 45).

თანამედროვე ეტაპზე ეკოსისტემის განვითარება მხოლოდ სახელმწიფო პროგრამებით არ შემოიფარგლება და მასში სულ უფრო აქტიურად ერთვებიან კერძო და საერთაშორისო მოთამაშეები. 2025 წელს სააგენტომ „ინოვაციური სტარტაპების აქსელერაციის პროგრამის“ ფარგლებში 4 საერთაშორისო აქსელერატორი შეარჩია, მათ შორის ისეთი მსხვილი ორგანიზაციები, როგორებიცაა Plug and Play, 500 Global და Startupbootcamp (კასრაძე 2025, 48). მხოლოდ ორმა აქსელერატორმა, Startupbootcamp-მა და Plug & Play-მ, პროგრამის პირველ ეტაპზე 550 განაცხადი მიიღო (კასრაძე 2025, 49). ამასთან, ყალიბდება კერძო დაფინანსების წყაროებიც. 500 Georgia-ს ვენჩურულმა ფონდმა 2025 წლისთვის 59 სტარტაპში 5.9 მილიონი აშშ დოლარის ინვესტიცია განახორციელა, ხოლო „ანგელოზ ინვესტორთა ქსელის“ მეშვეობით 18-მა სტარტაპმა 617,000 აშშ დოლარის დაფინანსება მოიზიდა (კასრაძე 2025, 50). აღნიშნული მონაცემები ცხადყოფს, რომ საქართველოს სტარტაპ ეკოსისტემა განვითარების ახალ ფაზაში გადადის, სადაც სახელმწიფო მხარდაჭერასთან ერთად კერძო ვენჩურული კაპიტალისა და საერთაშორისო ექსპერტიზის როლი იზრდება.

სტარტაპების მხარდაჭერის მექანიზმები და დაფინანსების წყაროები

საქართველოში სტარტაპ ეკოსისტემის განვითარებაში ცენტრალური როლი საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტოს (GITA) ეკისრება, რომელიც 2014 წელს დაარსდა (ხვედელიანი 2017, 103-104). სააგენტო სტარტაპებს სამი ძირითადი სტრატეგიული მიმართულებით უჭერს მხარს და ამ მიზნით საგრძნობ ფინანსურ რესურსებს განკარგავს. მაგალითად, 2025 წელს სააგენტოს ბიუჯეტმა 65 მილიონი ლარი შეადგინა, საიდანაც 4 მილიონი ლარი საერთაშორისო დონორებისგან მოზიდული თანხა იყო (კასრაძე 2025, 7, 9, 10). ფინანსური მხარდაჭერა ძირითადად საგრანტო პროგრამებით ხორციელდება, რომელთაგან ყველაზე მასშტაბურია თანადაფინანსების საგრანტო პროგრამა. 2018-2025 წლებში ამ პროგრამის ფარგლებში ჩატარდა 14 რაუნდი, დაფინანსდა 274 პროექტი და გაიცა 34 მილიონი ლარის გრანტი, ხოლო გრანტის მაქსიმალური მოცულობა 100,000 ლარიდან 150,000 ლარამდე გაიზარდა (კასრაძე 2025, 44). ასევე, რეგიონებში ინოვაციური საქმიანობის წახალისების მიზნით, 2023 წლიდან მოქმედებს პროგრამა „ინოვაციების გრანტები რეგიონებისთვის“, რომლის ფარგლებშიც 2025 წელს 39 სტარტაპმა მიიღო ჯამურად 1 მილიონი ლარის დაფინანსება, თითოეულისთვის გრანტის მაქსიმალური მოცულობა კი 25,000 ლარს შეადგენდა (კასრაძე 2025, 42).

სააგენტოს საგრანტო პროგრამები არ შემოიფარგლება ფინანსური დახმარებით და სტარტაპების განვითარების გრძელვადიან პერსპექტივაზეა ორიენტირებული. ამის დასტურია, რომ თანადაფინანსების პროგრამით მხარდაჭერილი კომპანიების 57% უკვე აგენერირებს შემოსავალს, რომელმაც 2018-2025 წლებში ჯამურად 189 მილიონი ლარი შეადგინა; აგრეთვე, ამ კომპანიების 91%-მა 3,100-მდე სამუშაო ადგილი შექმნა (კასრაძე 2025, 45). რეგიონული გრანტების პროგრამაც ერთგვარ მოსამზადებელ ეტაპს წარმოადგენს შემდგომი, უფრო მაღალბიუჯეტიანი პროგრამებისთვის. მაგალითად, 2025 წლის მონაცემებით, რეგიონული პროგრამის გამარჯვებული 6 სტარტაპი უკვე 150,000-ლარიანი თანადაფინანსების გრანტის მფლობელი გახდა, ხოლო 7-მა წარმატებით გაიარა აქსელერაციის

პროგრამის პირველი ეტაპი (კასრაძე 2025, 44). აქედან ჩანს, რომ მხარდაჭერის მექანიზმები ერთმანეთთან დაკავშირებულ სისტემას ქმნის.

ფინანსური მხარდაჭერის გარდა, ეკოსისტემის არსებითი ნაწილია ბიზნეს აქსელერატორები, რომლებიც სტარტაპებს ინტენსიური მენტორინგითა და ბაზარზე გასვლის სტრატეგიების შემუშავებით ეხმარებიან. ამ მიმართულებით გარდამტეხი იყო 2025 წელი, როდესაც სააგენტომ „ინოვაციური სტარტაპების აქსელერაციის პროგრამა“ აამოქმედა (კასრაძე 2025, 7, 46). ამ პროგრამის ფარგლებში შეირჩა ოთხი მაღალი დონის საერთაშორისო აქსელერატორი: Plug and Play, Startupbootcamp, 500 Global და Founder Institute (კასრაძე 2025, 47). პროგრამამ მაღალი ინტერესი გამოიწვია - მაგალითად, Startupbootcamp-მა და Plug & Play-მ პირველ ეტაპზე ჯამურად 550 განაცხადი მიიღეს, საიდანაც თითოეულმა 40 სტარტაპი შეარჩია (კასრაძე 2025, 48). აღსანიშნავია 500 Global-ის აქსელერატორიც, რომელმაც 4 წლის განმავლობაში 80 ადგილობრივი და საერთაშორისო სტარტაპის გადამზადება უზრუნველყო (კასრაძე 2025, 49).

სტარტაპების დაფინანსების კიდევ ერთი წყარო ვენჩურული კაპიტალის ფონდებია. ვენჩურული კაპიტალი მხოლოდ ფინანსური რესურსი არ არის, რადგან ინვესტორი კომპანიას ფულთან ერთად საორგანიზაციო-მმართველობით უნარებს, ცოდნასა და გამოცდილებასაც სთავაზობს (ხვედელიანი 2017, 115). ადრეულ ეტაპზე ამ სფეროში ძირითადად ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის (EBRD) რეგიონული ფონდები მოქმედებდა, თუმცა ისინი ნაკლებად იყვნენ მორგებული სტარტაპების საჭიროებებს. ისინი, როგორც წესი, უკვე განვითარების გვიან ეტაპზე (expansion) მყოფ კომპანიებს აფინანსებდნენ და რისკების შეფასებისას საბაზრო ლოგიკაზე მეტად ბიუროკრატიული მოსაზრებებით ხელმძღვანელობდნენ (ხვედელიანი 2017, 108-109). დღეს კი ვითარება შეცვლილია და უკვე მოქმედებს სპეციალიზებული ვენჩურული ფონდი, როგორიცაა 500 Georgia. ეს ფონდი, რომლის სამიზნე მოცულობა 20 მილიონ აშშ დოლარს შეადგენს და რომელშიც GITA 5 მილიონი დოლარით მონაწილეობს, 2025 წლისთვის უკვე 5.9 მილიონი დოლარის ინვესტიციას ახორციელებდა 59 სტარტაპში (კასრაძე 2025, 25, 49).

ვენჩურული ფონდების გარდა, ადრეულ ეტაპზე დაფინანსების მოზიდვა შესაძლებელია ე.წ. ბიზნეს ანგელოზებისგანაც. საქართველოში ამჟამად ანგელოზ ინვესტორთა ერთადერთი ქსელი „აქსელი“ (AXEL) ფუნქციონირებს, რომელმაც სამი წლის განმავლობაში 25 ღონისძიება ჩაატარა და 18 სტარტაპს 617,000 დოლარის ინვესტიციის მოზიდვაში დაეხმარა (კასრაძე 2025, 25, 50). მიუხედავად ამისა, ვენჩურული ბიზნესის განვითარებას კვლავ აფერხებს სისტემური პრობლემები. ერთ-ერთ მთავარ ბარიერად რჩება კანონმდებლობა, რომელიც ინსტიტუციურ ინვესტორებს, მაგალითად, საპენსიო ფონდებსა და სადაზღვეო კომპანიებს, ფაქტობრივად უკრძალავს ვენჩურულ ფონდებში სახსრების დაბანდებას (ხვედელიანი 2017, 113; ჩუთლაშვილი 2023, 79). ამასთანავე, სერიოზულ სირთულეს წარმოადგენს ინვესტიციების ლიკვიდურობის საკითხიც, რადგან განუვითარებელი საფონდო ბირჟის პირობებში, წარმატებული კომპანიის გაყიდვა და ინვესტიციიდან „გასვლა“ საკმაოდ რთული და ხანგრძლივი პროცესია (ხვედელიანი 2017, 113-114).

გამოყენებული ლიტერატურა

კასრაძე, ა. (2025). წლიური ანგარიში. საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო. https://gita.gov.ge/uploads/2026/5/4/1778139553671.pdf (accessed 05.06.2026).

ჩუთლაშვილი, ა. (2023). ვენჩურული კაპიტალი და ინოვაციების დაფინანსება. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. https://digitallibrary.tsu.ge/book/2024/July/reader/chutlashvili-venchoruli-kapitali-rideri.pdf (accessed 05.06.2026).

ხვედელიანი, ა. (2017). სარისკო კაპიტალის აქტივიზაცია საქართველოს საბანკო სისტემაში. კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი. https://old-research.ciu.edu.ge/uploads/files/დისერტაციები/ალექსანდრე ხვედელიანი.pdf (accessed 05.06.2026).